

Atf/Citation

ÖZTÜRK, S., YILMAZ, D., İHTİYAR, M., (2020), Kentleşmenin Sosyal ve Mekânsal Rolünün Değerlendirilmesi: Kastamonu Örneği. Doğu Coğrafya Dergisi 25(43), 153-166

KENTLEŞMENİN SOSYAL VE MEKÂNSAL ROLÜNÜN DEĞERLENDİRİLMESİ: KASTAMONU ÖRNEĞİ

Evaluation of Social and Spatial Role of Urbanization: The Case of Kastamonu

Doç. Dr. Sevgi ÖZTÜRK¹

Dilara YILMAZ²

Meltem İHTİYAR³

Öz

Kentleşme, yalnızca kent sayısının ve nüfusunun artmasını değil, bu artışlar sonucunda yaşanan sosyal, kültürel, ekonomik değişimleri ve sonuçlarını kapsamaktadır. Sanayileşme sonrasında yaşanan göç hareketiyle yoğunlaşan nüfusun, barınma ihtiyacının karşılanmasına yönelik politikalar geliştirilememiş ve kentlerde plansız yapılaşmalar meydana gelmiştir. Bu alanların dönüştürülmesi ve yeniden kente kazandırılması önemli bir durum haline gelmiş, geri kazanmayı amaçlayan politikalar geliştirilmiştir. Bu politikaların bütününe kentsel dönüşüm adı verilmektedir. Kentsel dönüşüm politikası, kentsel gelişmenin mekânsal, toplumsal ve ekonomik açıdan yeniden ele alındığı ve problemler alanların yaşanabilir hale getirilmesi olarak tanımlanmaktadır.

Kentsel büyüme sürecinde alanların sorunlarının belirlenmesi ve çözüm üretilmesi, kentteki yaşam kalitesinin artırılmasına katkı sağlayacak önemli bir gerekliliktir. Çalışmada Kastamonu kentinin kuzeydoğusunda kentsel büyüme süreci içinde bulunan gelişme alanı ele alınmıştır. Kentin önemli gelişme bölgesi olan alanda, hem bir kentsel dönüşüm uygulamaları ve toplu konut inşaatları bir arada yürütülmektedir. Gelişme alanında yaşayanlarla yapılan anket çalışması ile ortaya çıkan sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır ve bu sorunların çözümleri, eksikliklerin giderilmesi için alana yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kastamonu, kentleşme, kentleşmenin etkileri, kentsel dönüşüm, sosyal ve mekânsal değişim.

Abstract

Urbanization covers not only the increase in the number and population of the city, but also the social, cultural, economic changes and their consequences. Policies aimed at meeting the housing needs

¹ Kastamonu Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, sevgiozturk37@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3383-7822

² Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, dlara.yilmaz94@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9151-0529

³ Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, meltem.ihytr@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0534-2849

of the population, which intensified with the migration movement after industrialization, could not be developed and unplanned structures occurred in the cities. Transforming these areas and bringing them back to the city has become an important situation and policies aiming to recycle have been developed. All of these policies are called urban transformation. Urban transformation policy is defined as reconsidering urban development spatially, socially and economically and making problem areas livable.

Identifying the problems of the areas and producing solutions in the process of urban growth is an important requirement that will contribute to improving the quality of life in the city. In the study, the development area in the urban growth process in the northeast of Kastamonu city is discussed. In the area, which is an important development area of the city, both urban transformation applications and mass housing constructions are carried out together. Problems arising from the survey study conducted with the inhabitants of the development area were tried to be identified and strategies for the area were developed in order to solve these problems and to eliminate the deficiencies.

Keywords: Kastamonu, urbanization, the effects of urbanization, urban transformation, social and spatial change.

1. Giriş

Kentleşme tarihi süresince, kentlerin büyümesindeki temel nedenlerden biri nüfus artışı olmuştur. Tarımda makineleşme, toprakların miras yoluyla bölünmesi, üretim biçimindeki değişiklikler, kentlerde istihdam imkânlarının artması nedeniyle kırdan kente yaşanan göçler artmış ve dünya çapında kentsel alanların nüfusu yükselmiştir (Koca ve Karadeniz, 2014). 1900'li yıllarda kentlerde yaşayan nüfus toplam nüfusun %9'unu oluştururken, 1980'lerde %40'a, 2000'li yıllarda %50'ye kadar ulaşmıştır. Bu oranın 2025'e kadar %66'ya yükseleceği tahmin edilmektedir. Kentleşme, kentin yayılması ve genişlemesi tanımına ek olarak, kentin yapısal ölçeğinin değişmesi, yüksek yapılarla, geniş yollarla donatılması ve kentin büyüme sürecindeki sosyal ve ekonomik değişimlerin etkisiyle, eski kente kıyasla, alt yapı olanakları ve diğer donatıların teknolojik gelişmeler ve sanayileşmenin etkisi ile yoğun bir organizasyonu olarak tanımlanmaktadır (Bayhan, 1978; Gökyer vd., 2016).

Kentsel yayılma ise plansız, sistematik olmayan, kentin kırsal alanlara doğru büyüdüğü, düşük yoğunluklu, sıçramalı, tek tip arazi kullanımının baskın olduğu, merkezin olanaklarından yararlanamayan bir kentsel gelişmeyi ifade etmektedir (Çavuş ve Uysal, 2017). Kentsel yayılma, son yıllarda nüfus artışından bağımsız olarak farklı nedenlerle ortaya çıkabilmektedir. Örneğin; ekonomik alandaki gelişmeler, bireylerin artan gelir düzeyleri, yaşam standartlarındaki değişimler, ulaşım imkânlarının çeşitliliği, otomobil sahipliği ile beraber kent merkezleri önemini yitirmiştir. Tarihi kent merkezlerinde bulunan yapılar ya kentin gelişim sürecine dâhil edilmeyip eskimekte ve yoksulluk alanlarına dönüşmekte ya da özgün özellikleriyle modern mekânlara alternatif olarak ön plana çıkarılarak bu alternatifin bedelini ödeyebilen toplumsal sınıfların tüketimine sunulmaktadır. Kent merkezlerinin tekrar önem kazanması için soylulaştırma uygulamaları yapılmaya başlanmıştır. Günümüz nüfusunda artan yönde bir değişim olmayan kentlerde bile kentsel yayılma gözlemlenmektedir. Literatürde merkezi iş alanı olarak tanımlanan kent merkezinde yaşayan insanlar; yoğunluk, kirlilik, gürültü, trafik, güvenlik vb. çevresel ve sosyal nedenlerle, kent çeperinde konumlanan ve geniş yaşam alanı olanağı sağlayan mekânlara talep göstermişler ve bu nedenle tarım arazileri ve orman alanlarına doğru yayılmak durumunda kalmıştır (Çırak, 2018).

19. ve 20. yüzyılda ortaya çıkan kentleşme, gelişmiş ve az gelişmiş ülkeleri farklı şekillerde etkilemiştir. Gelişmiş ülkelerde özellikle I. ve II. Dünya Savaşı'nın büyük bir yıkıma neden olduğu Avrupa'da kentleşme süreci yaşanan bu büyük yıkımın ardından sancılı bir döneme girilmesiyle yaşanmaya başlamıştır. Bu zorlu sürecin atlatılmasından sonra, üretim ve hizmetler sektöründe sürekli büyümeyi hedefleyen teknolojik yeniliklerle paralel olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde ise, kentleşmenin ilk aşamalarında kent gelirinde yükselme olurken çevrenin bozulduğu ve kentsel yaşam kalitesinin düştüğü görülmektedir (Öztürk ve Bozdoğan, 2014). Aynı zamanda gelişmekte olan kentlere yoğun bir şekilde göç hareketleri başlamış, bu durum kentlerde plansız yapılaşma ve altyapı sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Deniz, 2010). Bu sorunlardan biri de toprağın kullanım şeklinin değişmesi olmuştur. Kentlerde boş ve terkedilmiş alanlarda plansız yapılaşma sonucunda, toprak verimsiz ve israf edici şekilde kullanılmaya başlanmış, altyapı eksiklikleri ortaya çıkmış ve çözümleri için yüksek bir maliyete ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır (Özdemir ve Özekicioğlu, 2006; Özyavuz ve Dönmez, 2016). Türkiye'de kentleşme, sanayileşme ve modernleşmeyle beraber gelişme göstermiştir. 1950'li yıllarda tarım sektöründeki istihdam olanaklarının azalması ile kırsal alanlardan kentlere göçler başlamış ve ülkenin yerleşim yapısı büyük bir değişim sürecine girmiştir. 1950'lerden sonra hızlı ve plansız kentleşme süreci mevcut kentlerde nüfus arttırırken, çok sayıda yerleşim alanını da kent olarak adlandırmıştır (Ertekin ve Kırca, 2017). Bu kentlerde ortaya çıkan büyük konut ihtiyacı, niteliksiz konutlar ve gecekonduyla giderilmiştir. Süreç sonrasında özellikle büyük kentler doğal afetlere karşı dirençsiz, kalitesiz, konfor düzeyi yetersiz ve sağlıksız yapılarla dolmuştur (Künar, 2013; Koca ve Karadeniz, 2014; Dönmez vd., 2015). Kentlerin yeşil alanları, tarihsel dokusu ve kültürel birikimlerine zarar verilmiş, fiziksel ve sosyal alt yapıları eksik, tarım alanlarını ve su varlıklarını tehdit eden kentsel mekânlar oluşmuştur (Altaş, 2015). 1990'lı yıllara kadar kentleşmenin temel nedeni ekonomi olmuştur. Günümüze gelindiğinde ise kentleşme kalkınmanın ve gelişmişliğin en önemli göstergesi haline gelmiştir (Öztürk ve Çalışkan, 2019). Ülkemizde ekonominin gelişmesi ile 20 yıllık bir süreç içerisinde yaklaşık sekiz milyon konutun yenilenmesini hedefleyen kentsel dönüşüm çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalar, niteliksiz ve doğal afetlere karşı riskli yapıları yenileyerek vatandaşların yaşam kalitesini artırmak açısından büyük bir fırsat sunmuştur ancak eskiye oranla çok daha kalıcı yapıların inşa edilmesinin yapılacak yanlışlardan geri dönüşü imkânsız kılması nedeniyle, önemli riskler de taşımaktadır.

Kentsel dönüşüm, mevcut kent yapısının yenilenmesi için yapılan uygulamaları içinde toplayan genel bir kavramdır (Polat ve Dostoğlu, 2007). Kentsel sorunlara çözüm üretmenin amaçlandığı kentsel dönüşüm, değişime uğrayan bir alanın ekonomik, fiziksel sosyal ve çevresel koşullarına kalıcı bir çözüm üretmeye çalışan

kapsamlı bir eylem olarak ifade edilmektedir (Thomas, 2003). Keleş (2004), kentsel dönüşümün dört temel kriteri yerine getirmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu kriterler:

- Bölgede, fiziksel çöküşü durdurmak, tarihi dokunun sürdürülebilirliğini sağlamak,
- Bölgeyi ekonomik açıdan canlandırmak,
- Kentsel yaşam kalitesini artırmak,
- Proje sürecinde her aşamada ilgili aktörlerin katılımını sağlamaktır.

Ayrıca kentsel dönüşüm, fiziksel/tasarım, sosyal, ekonomik ve yasal/yönetmelik boyutları içeren bir kavramdır. Fiziksel boyut, alanın içerisinde bulunduğu kent ile ulaşım bağlantıları, teknik, sosyal altyapı ve çevresel sorunlarla ilgilenebilir (Turok, 2004; Sağır, 2009). Tasarım boyutu, kentsel gelişim, değişim ve korumaya yön veren tasarım sürecini içermektedir. Sosyal boyut, sağlık, eğitim, konut ve kamu hizmetlerine erişim gibi durumlarından oluşmaktadır. Ekonomik boyut ise, dönüşüm yapılan alandaki ve çevresindeki iş olanaklarını artırmayı hedeflemektedir (Atkinson, 2004).

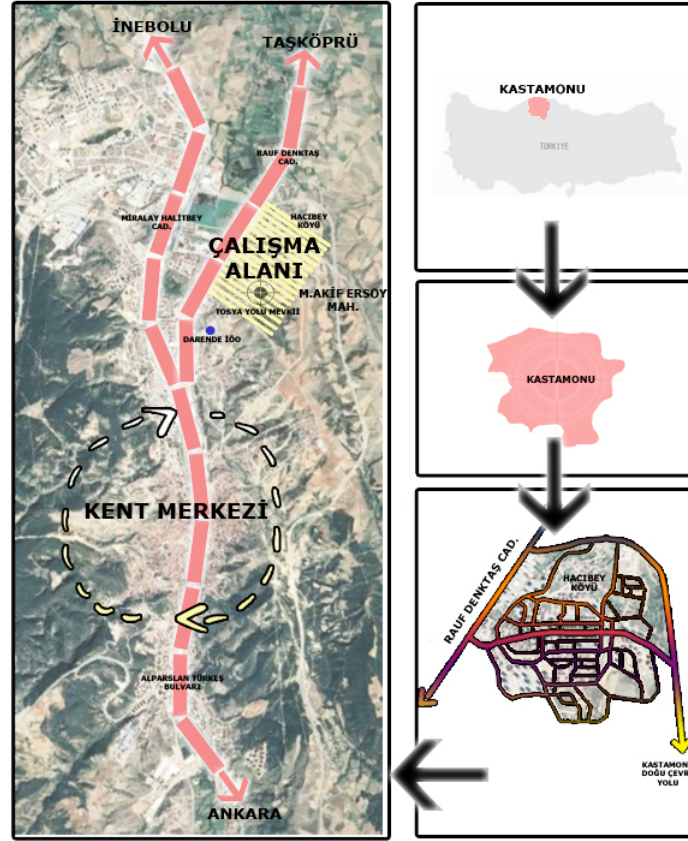
Ekinci (2005), Türkiye'nin kentsel dönüşüm sürecini, yaklaşık olarak 50 yıldır kentlerde zaten bir dönüşüm olduğunu ancak bu sürecin şehircilik ve mimarlık alanlarının yöntemleriyle değil, siyasal, toplumsal, ekonomik, çevresel ve kültürel etkenlerin yönlendirdiğini ifade etmiştir. Türkiye' de kentsel dönüşümün iki önemli sonucu ortaya çıkardığını vurgulamıştır. Bu sonuçlar: Kentsel dönüşüm uygulamalarının, toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel yapısını göz ardı edilerek sadece gayrimenkule odaklanması ve dönüşüm süreçlerinin kentlerin ruhuna uygun olmamasıdır. Kentlerde sorunlara çözüm üretmek için, Batı'daki mekânsal biçimlere yönelik müdahale yöntemleri çoğu dönemde Türk planlama sisteminde de uygulanmaya çalışılmıştır (Ataöv ve Osmay, 2007; Altaş, 2014). Ülkemizin kentsel dönüşüm anlayışı, batı ile benzerlikler içermekle beraber, önemli farklılıkları da vardır. Bu farklılıklar, Türkiye'nin bulunduğu ekonomik ve siyasal koşullarla birlikte, tarihi, toplumsal, kültürel yapısından kaynaklanmaktadır (Ertaş,2011).

Kentsel dönüşümü sürdürülebilir kentsel gelişim için önemli bir araç haline getirmek mümkündür. Kentsel dönüşüm genellikle daha iyi barınma, çalışma ve dinlenme koşulları sağlamak amacıyla yapıların yenilenmesi olarak ele alınmaktadır. Ancak kentsel dönüşüm uygulamalarında çoğunlukla, çevresel veya sosyal boyut göz ardı edilirken ekonomik boyuta odaklanıldığı görülmektedir (Couch ve Denneman, 2000: 137). Bu durum, ekonomik kaygıların ön plana çıktığı, tarihi yapıyı bozan, sosyal ve kültürel etkinin göz ardı edildiği projelerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. İnsanların, uzun vadeli ekonomik, çevresel ve sosyal refahını sağlayacak, sürdürülebilir gelişmeyi sağlamak amacıyla, kentsel dönüşüm ekonomik, çevresel ve sosyal koşulların iyileştirilmesi için uygulanan strateji ve eylemler bütünü olarak ele alınmalıdır (Donnison, 1993, 145; Sağır, 2009,61). Bu çalışmada tarihi ve kültürel açıdan önemli olan Kastamonu kentinde gelişme gösteren kentsel yayılma alanı ele alınmıştır. 2004, 2011 ve 2018 yıllarında, alanda dönüşüm ve yayılma öncesi-sonrası fiziki, mimari, hizmetler sektörüne yönelik izlenimlerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Kastamonu ilinin doğusunda Sinop ve Çorum, batısında Bartın ve Karabük, güneyinde Çankırı, kuzeyinde ise Karadeniz yer almaktadır. 791 m. rakıma sahip olan kentin yüzölçümü 13.108 km²'dir. Kentin yüzölçümünün %74,6'sı dağlarla, %21,6'sı platolarla ve %3,8'i ovalarla kaplıdır. İlin güneyinde ve en yüksek noktası 2546 m. olan Ilgaz Dağları yer alırken, kuzeyinde en yüksek noktası 2019 m. olan Küre Dağları yer almaktadır. Kastamonu kenti, kuzeyden Karadeniz iklimi, güneyden İç Anadolu karasal iklimleri arasında bir geçiş iklimine sahiptir. Merkez ilçede yıllık sıcaklık ortalaması 9,7 °C'dir. Yağışlar en fazla bahar aylarında görülmektedir. Kent bitki örtüsü bakımından oldukça zengindir (Öztürk ve Özdemir, 2013). Kentleşme kavramının temelinde doğal çevre ve insan ilişkileri de önemli bir yere sahiptir. Kastamonu kentinin mekânsal organizasyonunda doğal çevre unsurları etkili olmaktadır.

Çalışmanın ana materyalini Kastamonu İli Merkez İlçesi Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'nde bulunan kentsel dönüşüm ve Tosya Yolu olarak bilinen kentsel gelişme alanı oluşturmaktadır (Şekil 1). D775 Karayolu üzerinde bulunan Tosya Yolu gelişme bölgesi, 2007 yılında onaylanan 1/100.000 ölçekli Kastamonu-Sinop-Çankırı Çevre Düzeni Planı'nda kentsel gelişme alanı olarak nitelendirilmiştir. Son yıllarda yapılaşmaya başlayan bu alanda ağırlıklı olarak konut alanları ve ticaret birimleri yer almaktadır.

Şekil 1. Çalışma alanı konum haritası

Çalışmanın temel amacı; kentin kentleşme sürecine katkı sağlayan bu alanda sosyal ve mekânsal etkilerin değerlendirilmesidir. Bu bağlamda ilk olarak çalışma alanında gözlemler ve fotoğraf çekimleri gerçekleştirilmiştir. 2004, 2011 ve 2018 yıllarına ait fotoğraflarla mevcut fotoğraflar karşılaştırılarak alanda mekânsal ve arazi kullanımı açısından farklılıklar ortaya konmuştur. Daha sonra mahallede bulunan yeni gelişme ve kentsel dönüşüm alanında toplamda 100 anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. 5'li likert ölçeği kullanılan anket 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde; demografik veriler elde edilirken, ikinci bölüm; yerleşim yerinin niteliği, yapılaşmanın kentin gelişimi açısından etkileri ve katılımcıların alanda oturma nedenleri gibi sorulardan alanın genel bir değerlendirilmesi elde edilmiştir. Üçüncü bölümde yeni gelişme alanı ve kentsel dönüşüm alanının, mimari ve kent planlama, açık-yeşil alanlar, sosyal ilişki özellikleri ve hizmetler başlıkları altında değerlendirmeleri elde edilmiştir. Bu bölümde, yeni gelişme alanı ve kentsel dönüşüm alanındaki eksikliklerin belirlenmesi, dönüşüm sonrası alanda ne gibi değişikliklerin olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Son olarak çalışma alanında ne tür problemlerin olduğu, kentsel dönüşümün kentin gelişimi açısından gerekli olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Anket uygulaması için kişi sayısının belirlenmesi için kesitsel yöntem hesaplaması ve $n = \frac{Z^2NPQ}{ND^2 + Z^2PQ}$ formülü kullanılmıştır (Özdamar, 2001). Formülde n: Örnek büyüklüğü, Z: Güven katsayısı (% 95'lik güven için bu katsayı 1.96 alınmaktadır), N: Ana kütle büyüklüğü (Çalışmaya konu edilecek Merkez ilçenin nüfusu 148.000 alınmıştır), P: Ölçmek istediğimiz özelliğin ana kütlede bulunma ihtimali (% 50 alınmıştır), Q=1-P, D: Kabul edilen örnekleme hatasını (çalışmada %10'luk bir örnekleme hatası öngörülmüştür) ifade etmektedir. Bu hesaplamaya göre kişi sayısı 100 olarak hesaplanmıştır.

Anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler SPSS 22. Programı ile Paired Samples T Test ile analiz edilmiştir. Tüm veriler sonucunda çalışma alanındaki sorunlara yönelik öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

3. Bulgular

Çalışma kapsamında ilk olarak 2004, 2011 ve 2018 yıllarına ait uydu fotoğrafları karşılaştırılmıştır (Şekil 2). 2004 yılında alanda herhangi bir yapılaşmanın ve altyapı çalışmalarının olmadığını ancak 2011 yılından itibaren yapılaşma ve altyapı çalışmalarının başladığı görülmektedir. 2018 yılına gelindiğinde ise yapılaşma ve altyapı çalışmalarının artış gösterdiği görülmektedir. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'nin 2004 yılındaki nüfusu 7.235 kişidir. 2011 yılında bu sayı 9.367, 2018 yılında ise 18.411 kişi olmuştur (TUİK, 2019).

Kentsel dönüşüm ve yapılaşmanın bu yıllar arasında artış göstermesiyle nüfusunda bu durumla paralel olarak hızlı bir şekilde arttığı görülmektedir.

Şekil 2. Çalışma alanı uydu görüntüleri

Alanda yapılan anket çalışmaları bulgularına ait katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir. Bu verilere göre, katılımcıların %51’i kadın, %49’u erkektir. Katılımcıların yaşları değerlendirilecek olursa, %16’sı 18-25, %24’ü 26-35, %37’si 36-45, %23’ü ise 56 ve üzeri yaş aralığındadır. Katılımcıların eğitim durumları; %34’ü lise, %66’sı üniversite düzeyindedir. Bu katılımcıların %28’i kamu sektöründe, %23’ü özel sektörde çalışmakta olup, %15’i ev hanımı, %14’ü öğrenci ve %20’si emeklidir. Alanda, 46-55 yaş aralığında hiç katılımcı olmadığı, katılımcıların çoğunun eğitim seviyesinin üniversite düzeyinde olduğu, kamu veya özel sektörde çalıştığı görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Nitelikler	Nitelik Grupları	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	51
	Erkek	49
Yaş	18-25	44
	26-35	0
	36-45	33
	46-55	0
	56+	23
Eğitim	İlkokul	0
	Ortaokul	0
	Lise	34
	Üniversite	66
Meslek	Lisansüstü	0
	Kamu Sektörü	28
	Özel Sektör	23
	Ev Hanımı	15
	Öğrenci	14
	Emekli	20

Anketin ikinci bölümünde, ilk olarak “*Yerleşim yerinin niteliği*” sorgulanmış, yeni gelişme alanında yaşayanların %36’sı, kentsel dönüşüm alanında yaşayanların ise %64’ü çalışma alanlarını “kötü” olarak nitelendirmişlerdir. Bu verilere dayanarak her iki alanın içinde sorunların olduğu ve kullanıcı memnuniyetinin düşük seviyede olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların alanın niteliğini tanımlamaları

Nitelikler	Yeni Gelişme Alanı (%)	Kentsel Dönüşüm Alanı (%)
Kötü (Yetersizlik, kirlilik vb.)	36	64
Orta (Monoton, alışılmış)	32	20
İyi (Özgün, çağdaş)	32	16

“*Yeni gelişme alanındaki yapılaşmanın Kastamonu kentinin gelişimi açısından yararlı olup olmadığı*” sorusu araştırılmış ve katılımcıların yarısı yararlı olduğunu düşünürken diğer yarısının yararlı olmadığını belirtmişlerdir. Son olarak katılımcılara, “*Alanda oturma nedenleri*” sorusu irdelenmiş ve katılımcıların en çok belirttikleri 5 neden, ailelerinin burayı tercih etmeleri, arkadaşlara yakın olma isteği, sessiz, sakin olması, ilerde değer kazanacak yerde olması ve buradan ev satın almaları olmuştur.

Anketin son bölümünde, yeni gelişme alanı ve kentsel dönüşüm alanı değerlendirilmesi amacıyla mimari ve kent planlama alanında 8, açık-yeşil alanlar alanında 7, sosyal ilişki özellikleri kapsamında 10 ve

hizmetler alanında 8 olmak üzere toplam 33 kriter ile sorgulanmıştır. Yeni gelişme alanında yapılan değerlendirmeye göre; Mimari ve kent planlama kriterlerinde; katılımcıların %56'sı hava kalitesinin iyi bir durumda olmadığını, %48'i otopark alanlarının yeterli olmadığını belirtirken, %58'i sokak genişliklerinin yeterli olduğunu, %48'i ise binaların benzer ve tekdüze olduğunu belirtmişlerdir. Açık-yeşil alanlar kriterlerinde; katılımcıların %68'i spor alanlarının yürüme mesafesinde olmadığını, %62'si bisiklet yollarının, %56'sı ise açık-yeşil alan büyüklüklerinin ve yürüyüş yollarının yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Sosyal ilişki kriterlerinde; katılımcıların %80'i komşuluk ilişkilerinin iyi olmadığını, %68'i mahalle sakinlerinin çevresel konularda bilinçli olmadığını, %58'i yerel-kültürel kimliğin korunmadığını belirtirken, %80'i ise alanda sosyal sınıflaşma olmadığını belirtmişlerdir. Hizmetler kriterlerinde ise; katılımcıların %80'i sosyo-kültürel alanların yeterli olmadığını, %70'i eğitim birimlerine, %66'sı sağlık birimlerine ulaşımın zor olduğunu, %52'si engelli bireyler için uygun alanların olmadığını belirtirken, %80'i ise temizlik ve çöp toplama hizmetleri yeterli olduğunu ve %54'ü trafik yoğunluğunun olmadığını belirtmişlerdir.

Kentsel dönüşüm alanında yapılan değerlendirmeye göre ise; mimari ve kent planlama kriterlerinde; katılımcıların %72'si görsel kalitenin iyi olmadığını, %64'ü otopark alanlarının yeterli sayıda yapılmadığını, %50'si ise alandaki binaların birbiri ile uyumlu olmadığını belirtmiş, %68'i benzer binalar yapıldığını ve %62'si sokak genişliğinin yeterli olarak yapıldığını belirtmiştir. Açık-yeşil alan kriterlerinde ise; katılımcıların, %82'si açık-yeşil alanların bakımlı olmadığını, %80'i yürüyüş yolunun, %74'ü bisiklet yolunun yeterli olarak yapılmadığını, %68'i ise açık-yeşil alanların büyüklüğünün yeterli olmadığını belirtirken, %60'ı açık-yeşil alanlarına erişilebilir olduğunu belirtmiştir. Sosyal ilişki kriterlerinde; katılımcıların %80'i mahalle sakinlerinin çevresel konularda bilinçli ve mahallenin huzurlu bir hale gelmediğini, %74'ü konut ve kira fiyatlarının ucuzlamadığını, %58'i mahallede sosyal sınıflaşma olduğunu belirtirken, %76'sı mahalleden ayrılmayı düşünmediği, %50'si dönüşüm sonrası mahallenin kalabalıklaştığını belirtmiştir. Hizmetler kriterlerinde ise; katılımcıların %60'ı sağlık birimlerine ulaşımın daha kolay bir hale gelmediğini, %56'sı eğitim birimlerine ulaşımın kolaylaşmadığını ve engelli bireyler için alan tasarlanmadığını, %40'ı sokak aydınlatmasının yeterli olmadığını belirtirken, %80'i dönüşüm sonrası trafik yoğunluğunun azaldığını, %68'i alışveriş merkezlerinin daha yeterli bir şekilde yapıldığını ve %64'ü ekonomik açıdan gelişmeler olduğunu belirtmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Katılımcıların yeni gelişme ve kentsel dönüşüm alanını değerlendirmeleri

Kriterler	Kesinlikle Katılmıyorum				Katılmıyorum				Kısmen Katılıyorum				Katılıyorum				Kesinlikle Katılıyorum				
	Y.G.A	K.D.A	Y.G.A	K.D.A	Y.G.A	K.D.A	Y.G.A	K.D.A	Y.G.A	K.D.A	Y.G.A	K.D.A	Y.G.A	K.D.A	Y.G.A	K.D.A	Y.G.A	K.D.A	Y.G.A	K.D.A	
	f	f	%	%	f	f	%	%	f	f	%	%	f	f	%	%	f	f	%	%	
Mimari ve Kent Planlama	Binalar birbiri ile uyumludur.	15	25	30	50	31	16	62	32	0	0	0	0	4	9	8	18	0	0	0	0
	Binaların benzerdir.	0	0	0	0	0	0	0	0	21	0	42	0	24	16	48	32	5	34	10	68
	Sokak genişliği yeterlidir.	0	0	0	0	6	0	12	0	0	14	0	28	29	0	58	0	15	36	30	62
	Otopark alanları yeterlidir.	24	32	48	64	26	9	52	18	0	0	0	0	0	9	0	18	0	0	0	0
	Görsel açıdan kalitelidir.	18	36	36	72	21	14	42	28	11	0	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Hava kalitesi iyi bir durumdadır.	28	20	56	40	22	22	44	46	0	0	0	0	0	8	0	16	0	0	0	0
Açık-Yeşil Alanlar	Yürüyüş yolları yeterlidir.	23	10	56	20	19	40	38	80	0	0	0	0	8	0	16	0	0	0	0	
	Bisiklet yolları yeterlidir.	36	37	62	74	14	13	28	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Açık yeşil alan büyüklüğü yeterlidir.	22	16	44	32	28	34	56	68	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Açık yeşil alanlara yürüyerek ulaşılabilir.	1	0	2	0	11	0	22	0	23	0	46	0	15	30	30	60	0	20	0	40
	Açık yeşil alanlar bakımlıdır.	8	9	16	18	20	41	40	82	0	0	0	0	22	0	44	0	0	0	0	
	Spor alanlarının yürüme mesafesindedir.	34	19	68	38	10	12	20	24	0	9	0	18	6	10	12	20	0	0	0	
	Açık ve yeşil alanlarda sportif faaliyetler yapılmaktadır.	7	0	14	0	10	35	20	70	21	7	42	14	12	8	24	16	0	0	0	
Sosyal İlişki Özellikleri	Mahalle oldukça kalabalıktır	5	0	10	0	21	15	42	30	7	10	14	20	17	25	34	50	0	0	0	
	Mahalle huzurludur.	9	0	18	0	0	40	0	80	6	10	12	20	13	0	26	0	22	0	44	
	Komşuluk ilişkileri iyi düzeydedir.	0	18	0	36	40	10	80	20	0	22	0	44	10	0	20	0	0	0	0	
	Konut ve kira fiyatları ucuzdur.	42	37	84	74	8	13	16	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Yerel ve kültürel kimlik korunmaktadır.	21	21	42	42	29	28	58	56	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	
	Sosyal sınıflaşma yoktur.	10	29	20	58	0	7	0	14	0	14	0	28	0	0	0	0	40	0	80	
	Mahalle sakinleri çevresel konularında bilinçlidir.	34	40	68	80	0	10	0	20	16	0	32	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Mahalle yaşamak için ideal bir yerdir.	12	17	24	34	19	14	38	28	19	7	38	14	0	12	0	24	0	0	0	

Hizmetler	Eğitim birimlerine ulaşım kolaydır.	35	28	70	56	10	9	20	18	0	13	0	26	5	0	10	0	0	0	0	0
	Sosyo-kültürel alanlar yeterlidir.	40	14	80	28	10	36	20	72	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Alışveriş merkezleri yeterlidir.	0	0	0	0	0	0	0	0	12	10	24	20	18	6	36	12	20	34	40	68
	Temizlik ve çöp toplama hizmetleri yeterlidir.	0	0	0	0	0	17	0	34	10	2	20	4	40	12	80	24	0	19	0	38
	Sokak aydınlatması yeterli düzeydedir.	8	18	16	36	15	20	30	40	6	9	12	18	7	3	14	6	14	0	28	0
	Engelli bireyler için tasarlanan alanlar mevcuttur.	26	28	52	56	24	22	48	44	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trafik yoğunluğu yoktur.	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	16	0	27	10	54	20	15	40	30	80

Kentsel dönüşüm alanını değerlendiren katılımcılardan, alanda kentsel dönüşüm sonrasında hangi problemlerin olduğu sorgusu irdelenmiştir. Alanda belirtilen sorunlar şu şekildedir:

- Düzensiz bir çevre görüntüsü,
- Estetik açıdan uyumsuz bir çevre,
- Altyapı hizmetlerinin ve açık-yeşil alanların yetersizliği,
- Çevre düzenlemesinin iyi olmamasıdır (kaldırım, merdiven, site güvenliği vb.).

Katılımcıların kentsel dönüşüm öncesi ve sonrası değerlendirmelerini karşılaştırmak amacıyla T testi yapılmıştır (Tablo 4). Testin sonuçlarına göre mimari ve kent planlama kriterlerinde; dönüşüm sonrası sokak genişliğinin yeterli olmadığı, görsel kalite ve hava kalitesinin ise dönüşüm sonrası bozulduğu görülmektedir. Açık-yeşil alanlar kriterlerinde ise; dönüşüm sonrasında, açık-yeşil alanların büyüklüklerinin yeterli oranda yapılmadığı görülmektedir. Sosyal ilişki özelliklerinden; dönüşüm sonrası mahallede huzursuzluğun arttığı, komşuluk ilişkilerinin zayıfladığı, sosyal sınıflaşmanın olduğu görülmektedir. Hizmetler kriterlerinde ise; dönüşüm sonrasında, sağlık birimlerine ulaşımın kolay olmadığı ve sokak aydınlatmasının yeterli düzeyde olmadığı ortaya konmuştur ($p<0.005$).

Tablo 4. Kentsel dönüşüm alanı Paired Samples T Test

KRİTERLER		Mean		T	P
		Before	After		
Mimari ve Kent Planlama	Alandaki binalar dönüşümden sonra birbiri ile daha uyumlu olmuştur.	1.96	1.86	1.110	1.000
	Sokak genişliği yeterli hale gelmiştir.	4.36	2.32	11.548	,000
	Yeterli sayıda otopark alanları yapılmıştır.	1.52	1.72	-1.067	,291
	Görsel kalite dönüşümden sonra daha iyi olmuştur.	2.88	1.44	-5.975	,000
	Hava kalitesi dönüşümden sonra daha fazla olmuştur.	1.86	1.32	4.104	,000
Açık- Yeşil Alanlar	Yeterli oranda yürüyüş yolları yapılmıştır.	1.86	1.80	,401	,690
	Yeterli oranda bisiklet yolları yapılmıştır.	1.28	1.26	,216	,830
	Açık yeşil alan büyüklüğü yeterli oranda olmuştur.	1.68	1.56	-1.353	,002
Sosyal İlişki Özellikleri	Dönüşüm sonrası mahalle oldukça kalabalık bir hale gelmiştir	2.72	3.20	-2.260	,028
	Mahalle huzurlu bir hale gelmiştir.	3.78	3.20	2.687	,001
	Dönüşüm sonrasında komşuluk ilişkileri daha iyi düzeydedir.	2.40	1.24	8.785	,000
	Dönüşüm sonrasında konut ve kira fiyatları ucuzlamıştır.	1.16	1.26	-1.219	,229
	Dönüşüm sonrası sosyal sınıflaşma olmamıştır.	1.70	1.20	-3.889	,000
Hizmetler	Sağlık birimlerine ulaşım daha kolay bir hale gelmiştir.	1.62	2.38	-3.336	,002
	Eğitim birimlerine ulaşım daha kolay bir hale gelmiştir.	1.50	1.70	-1.080	,285
	Alışveriş merkezleri daha yeterli bir şekilde yapılmıştır.	4.16	4.48	-2.030	,048
	Temizlik ve çöp toplama hizmetleri daha yeterli olmuştur.	3.80	3.54	1.241	,221
	Sokak aydınlatması daha yeterli olmuştur.	3.08	1.94	4.949	,000
	Engelli bireyler için daha fazla alan tasarlanmıştır.	1.48	1.44	0.350	,728

4. Tartışma ve Sonuç

Kentleşme olgusu, ilk olarak gelişmiş ülkelerde ortaya çıkmıştır. Küreselleşmenin etkisiyle diğer ülkeleri de hızlı bir şekilde etkilemektedir. Kentleşmenin yararlarının yanı sıra zararları da bulunmaktadır. Sağlıksız bir kent yapısı, birçok olumsuz duruma sebep olmaktadır. Kentler hızlı nüfus artışı sebebiyle yaşanamaz bir hale gelmektedir. Kültürel çatışmalar, sosyo-ekonomik değişimler, altyapı eksiklikleri, çevre kirlilikleri, hızlı yapılaşma sonucu plansız gelişmeler, kentlerin sağlıksız bir şekilde büyümesine neden olmaktadır. Çalışmada, yeni gelişme ve kentsel dönüşüm alanlarının mevcut durumunun ve aslında kentsel dönüşüm projelerinin istenilen boyutta olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Kentsel alanda problemlerin çözülerek, sürdürülebilir bir çevrede kaliteli yaşam koşulları oluşturulmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Kastamonu kentinde, Mehmet Akif Ersoy Mahallesi'nde bulunan yeni gelişme ve kentsel dönüşüm alanını kapsayan çalışma alanı, 2011-2018 yılları arasında büyük bir değişime uğramıştır. Yapılaşmalar artmış ve bu duruma paralel olarak hızlı bir nüfus artışı da yaşanmıştır. Bulgular kısmında ayrıntılı bir şekilde ele alınan

anket uygulaması sonuçlarından; Kentsel gelişme ve dönüşüm alanının nitelik olarak “iyi, orta, kötü” seçeneklerinden en çok “kötü” seçeneğinin belirtilmesi alandan memnuniyetin düşük seviyede olduğunu göstermektedir. Kentsel gelişme ve kentsel dönüşüm alanı için ortaya çıkan, kentsel planlama anlamında önemli olan sonuçlar şu şekildedir:

Mimari ve kent planlama özelliklerinde;

- Hava kalitesinin iyi olmaması,
- Otopark alanının yetersiz olması,
- Kent merkezine ulaşımın zor olması,
- Görsel açıdan uyumsuzluk olması,

Açık-yeşil alanlar için;

- Spor alanlarının yürüme mesafesinde olmaması,
- Bisiklet ve yürüyüş yollarının yetersiz olması,
- Açık-yeşil alanlarının büyüklüğünün yetersiz olması,

Sosyal ilişki özelliklerinde;

- Komşuluk ilişkilerinin zayıf olması,
- Çevresel konularda bilincin yetersiz olması,
- Yerel-kültürel kimliğin korunmaması,
- Sosyal sınıflaşma olması,

Hizmetlere yönelik kullanımlarda;

- Sosyo-kültürel alanların yetersiz olması,
- Eğitim ve sağlık birimlerine ulaşımın zor olması,
- Engelli bireylerin dış mekân kullanımına uygun alanların olmaması,

her iki kullanım alanı için ortak çıkan sonuçlardır. Bu benzer özelliklerin ötesinde, Kastamonu’da yapılan dönüşüm uygulamalarının, sosyal, fiziksel ve sürdürülebilir yönlerin göz ardı edildiği tespit edilmiştir. Kentsel dönüşüm alanı için dönüşüm öncesi ve sonrası için beklenen fiziksel gelişmenin tamamlanıp tamamlanmadığını incelemek üzere yapılan Paired Samples T Test’ i sonucuna göre ise ortaya çıkan sorunlar şu şekilde olmuştur:

- Düzensiz bir çevre görüntüsünün olması,
- Birbiriyle uyumsuz yapıların olması,
- Altyapı hizmetlerinin yetersiz olması,
- Açık-yeşil alanların azalması,
- Çevre düzenlemesinin (kaldırım, merdiven, site güvenliği vb.) iyi olmamasıdır.

Mehmet Akif Ersoy Mahallesi’ nde kentsel dönüşümün sadece kentte atıl kalan bir alanı değerlendirmek amacıyla yapıldığı, fiziksel, sosyal, ekonomik olarak yeterince irdelenmediği ve sonuçların yaşayanların memnuniyetini artırmadığı görülmektedir. Ayrıca komşuluk ilişkilerinin zayıf olması mahalle kültürünün de yok olmaya başladığını ortaya koymaktadır. Kentsel dönüşüm projelerinin başarılı olması, insan-mekân-istihdam kavramlarının bir arada düşünülmesi ve dönüşümün fiziksel, sosyal, ekonomik ve yasal boyutunun bütüncül ve dengeli bir şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, her projenin ve katılımcılarının farklı olmasından dolayı, kullanılacak yöntemlerin ve uygulama biçimlerinin de farklı olması gerekmektedir. Katılımcıların beklentilerini karşılayan projelerin uygulanması önemlidir. Projeler geliştirilmeden önce yöre sakinlerinin beklentilerinin iyi analiz edilmesinin başarıyı arttıracak düşünülmemektedir. Elde edilen sonuçların daha önce yapılan bazı çalışmalar ile benzerlik gösterdiği görülmüştür. Bu çalışmalardan kısaca bahsedilerek sonuçlar karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Niray (2002) tarafından yürütülen çalışmada, Muğla ilinin tarihsel süreç içerisinde ülkemizde kentleşme alanında meydana gelen değişim hareketleriyle ne derece uyumlu ya da farklı olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Muğla'nın kentsel dokunun korunması anlamında ve geleneksel ile modern çizgilerin bir arada sürdürülmesini sağlamış, örnek olabilecek önemli potansiyele sahip olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Ökmen (2001) tarafından yürütülen çalışmada; Sivas ilinin kentleşme sürecindeki durumunu ve sorunlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Birtakım çevre sorunlarının olduğu, özellikle kış aylarında yaşanan hava kirliliği, atık su sorunu ile yeşil alan yetersizliği gibi çevresel sorunların olduğu görülmüştür. Nüfus ve istihdam sorunları ön plana çıkmış ve bunlara bağlı sorunlar olduğu görülmüştür. Plansız yapılaşma sorununun olmadığı Sivas şehrinde kültür, sosyal ayırım gibi sorunlar görülmemiştir. Bu çalışmalardaki sonuçlar Kastamonu kenti için yapılan çalışma sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir. Fakat Niray (2002) tarafından Muğla kenti için yapılan çalışmada yerel-kültürel kimliğin korunması sonucu benzerlik göstermemektedir. Ökmen (2001) tarafından yapılan çalışmada olduğu gibi çevresel sorunlardan açık yeşil alanların ve hava kalitesi yetersiz olması gibi benzer sorunlar ortaya konmuştur.

Çalışma kapsamında sorunlara yönelik geliştirilen öneriler şu şekildedir:

- ✓ Kentlerin ekonomik, coğrafi, siyasi, kültürel, yönetsel gibi birbirinden farklı özelliklere sahip olması, her kent için ayrı bir planlama yapılmasını gerektirmektedir. Sürdürülebilir gelişme kapsamında arazi kullanımını sağlayacak politikalar izlemek ve bu durumun devamını sağlamak gerekmektedir.
- ✓ Alanın ekolojik koşullarına uygun ve devamını sağlayacak, doğal yaşamı tehdit etmeyecek ve onunla uyum içerisinde olan bir politikanın izlenmesi gerekmektedir.
- ✓ Kentin büyüklüğünü ve insanların yaşamlarını dikkate alan uygun yoğunlukta bir yapılaşma sağlanmalıdır.
- ✓ Konut fiyatlarının her gelir grubu tarafından ulaşılabilir nitelikte olması sağlanmalıdır. Barınmanın doğal bir insani ihtiyaç olması nedeniyle, bunun tamamen piyasa güçlerine bırakılmasının uzun vadede toplumsal bir maliyetinin olacağını göz ardı etmemek gerekir. Barınma sorunları çözülürken başta su ve enerji olmak üzere her alanda tasarrufu özendirecek uygulamalara ağırlık verilmeli ve güneş enerjisinden maksimum düzeyde yararlanmanın yolları aranmalıdır.
- ✓ Kent için ulaşım aksları kamu hizmetlerinin en etkin bir şekilde işlemlerini sağlayacak şekilde planlanmalıdır.
- ✓ Toplu ulaşım sisteminde hizmet kalitesinin artırılması, ucuz ve rahat toplu taşıma önemli adımlar olacaktır.
- ✓ Uygun olan güzergâhlar için yaya yolu ve bisiklet yolu planlanarak, hava kalitesi ve sağlıklı bireyler için olanak yaratılarak alanın canlılığı artırılmalıdır.
- ✓ İnsanın sosyal bir varlık olması, iş ve barınma dışında onun sosyo-psikolojik gelişimini sağlayacak çeşitli önlemler alınmasını gerektirmektedir. Rekreasyon alanlarını, toplumun boğucu ve stres dolu yaşamdan uzaklaşmak ve bireyin psikolojik olarak rahatlamasını sağlayacak kentsel mekânlar olarak değerlendirmek gerekmektedir. Alanın yakın çevresinde sosyo-kültürel alan planlanarak, insanların serbest zamanlarını geçirebilecekleri mekânlar oluşturulmalıdır.
- ✓ Kentin havasının temiz olmasını sağlayacak önlemlerin alınması, yeşil alanların teşvik edilmesi ve kişi başına düşen yeşil alanların artırılması gerekmektedir.
- ✓ Mevcut altyapı eksiklikleri ayrıntılı bir şekilde ele alınarak giderilmelidir.
- ✓ Kentsel çevre sahip olduğu değerler ve kaynaklar birlikte korunmalıdır. Günümüzde ve gelecekteki kullanımlara uygun olacak şekilde, çevrenin fiziksel kalitesi ile birlikte, insanların yaşam kalitesini artıracak mimari ve kentsel tasarım projeleri geliştirilmelidir. Bu şekilde görsel kirlilik azaltılmış olacaktır.
- ✓ Alanın taşıma kapasitesi sınırları dikkate alınarak, konut alanları, sosyo-kültürel ve ticari alanlar ile beraber düşünülerek planlanmalıdır. Böylelikle, alan kendi içerisinde gelişirken kentin gelişimine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- ✓ Kentsel dönüşüm projelerinde ise;
- ✓ Kentin fiziksel koşulları ile toplumsal problemleri arasında bir ilişki kurulmalı, toplumsal bozulmanın nedenleri araştırılmalı ve bu bozulmayı önlemelidir.

- ✓ Projeler, hızla değişen kent dokusunda ortaya çıkan toplumsal, ekonomik, çevresel ve altyapı ihtiyaçlarını dikkate alarak, kentsel dokunun yeniden geliştirilmesine olanak sağlamalıdır.
- ✓ Kentsel yaşam kalitesini artıracak ekonomik kalkınma yaklaşımı ortaya konmalıdır.
- ✓ Kentsel dönüşüm projeleriyle, toplumsal çöküntü alanı haline gelen kent parçalarında ekonomik anlamda canlılığı yeniden getirmek amaçlanmalıdır.
- ✓ Mahalle kavramını yaşatabilecek, küçük ticari birimleri (bakkal, büfe, manav, berber, kahvehane, vb.) komşuluk ilişkilerinin artmasını sağlayacak, sosyal aktiviteler, açık ve yeşil alanlar plan kararı olarak desteklenmelidir.
- ✓ Kentsel dönüşüm projelerinde, alan plansız yapılaşmalardan etap etap temizlenerek görsel açıdan kötü ve düzensiz dokuların ortadan kaldırılması olumlu bir yaklaşımdır. Ancak, problemli bir kentsel alanda sadece sağlıksız yapıların yıkılıp yerine yeni konutların yapılması dönüşüm sürecinin tam karşılığı değildir. Dönüşüm projeleri, sadece konut iyileştirilmesi anlamında düşünülmemelidir. Bu noktada önemli olan, kamu yararının gözetilerek, yaşam kalitesinin artırılması amacıyla katılımcı ve bütüncül planlama anlayışının benimsenmesidir.

Yukarıda ifade edilen görüşler ve verilerden anlaşılacağı üzere, barınma, ulaşım, çalışma ve boş zamanları değerlendirme işlevini olabilecek en üst seviyede yerine getirebilen dünya kentlerinin, sürdürülebilirlik kapasitelerinin üst sınırlarda olduğu önemli bir gerçektir. Günümüzde sürdürülebilir kent niteliğine sahip olmak için ekonomik, ekolojik ve toplumsal alanda çok yönlü bir dönüşümü sağlamak gerekmektedir. Günümüzde önemli olan asıl konu, kentlerde sağlıklı yaşam koşullarının oluşturulabilmesi için yeni gelişme alanlarının planlanmasında doğal çevre bileşenlerinin özelliklerine uygun bir anlayışın benimsenerek uygulamaya konması gerekmektedir. Planlama çalışmaları yapılırken, doğal çevre unsurlarına dikkat edilmelidir. Özellikle yeni gelişme alanlarında bu konularda kapsamlı bir şekilde araştırmalar yapılmalıdır. Kentlerin doğal çevre kaynaklarının planlama çalışmaları ile korunması ayrı bir önem taşımaktadır. Bu durum aynı zamanda, küreselleşen dünyada önemli bir prestij kazandıracaktır. Kentleşme sürecinde sunulan önerilerin dikkate alındığı takdirde, Kastamonu kentinin gelişmesine katkı sağlanacağı, kentin öneminin artacağı düşünülmektedir. Çalışmanın kentsel gelişme ve dönüşüm alanlarında yapılacak olan diğer çalışmalara da örnek olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Altaş, N. (2015). Kentsel Dönüşümde Kültürel Miras Değerlerinin Korunması: Erzurum Örneği. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19 (32) , 243-260.
- Ataöv, A., Osmay, S. (2007). Türkiye’de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım, *METU JFA*, 24(2), s. 57-82.
- Atkinson, R. (2004). Urban Regeneration, Partnerships and Community Participation: Lessons from the UK, Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul, 12(18).
- Bayhan, İ., (1978). Büyük İstanbul’un Kentsel ve Kırsal Yeşil Alanları Üzerindeki Kentleşme Baskısı Ve Sonuçları. *Büyük İstanbul’un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Sempozyumu, İ. Ü. Yayın No: 2587, Or. Fak. Yayın No: 270, İstanbul.*
- Çavuş, Z., C.,Uysal, A. (2018). Çanakkale’de Kentsel Gelişme, Yayılma ve Kırsal Alanlarla Etkileşim. *Planlama (Ek1):105-117.*
- Çırak, A., Hekimoğlu, D. (2018). Soylulaşan Geleneksel Dokularda Koruma Alaçatı’da Yaşanan Dönüşümün Mekana Ve Koruma Süreçlerine Etkileri. *Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi* (12).
- Dönmez, Y. , Özyavuz, M., Gökyer, E. (2015). Safranbolu Kentinin Konut ve Site Alanlarının Yeşil Alan Durumlarının Saptanması. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi* 5(11).
- Ertaş, M. (2011). Kentsel Dönüşüm Çalışmalarında Sosyal Boyutun İncelenmesi, Ankara ve Londra Örnekleri. *Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 10(1).
- Ertekin, M.S., Kırca, M. (2017). Türkiye’de Kentleşme ve İktisadi Büyüme İlişkisinin Zamanla Değişen Nedensellik Analizi Yöntemiyle İncelenmesi. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 2(2).

- Gökyer, E, Öztürk, M., Dönmez, Y. (2016). Şehirleşmenin Çevre Üzerine Etkilerinin Bartın Kenti (Türkiye) Örneğinde Değerlendirilmesi. *3rd International Symposium on Environment and Morality (ISEM2016) 4-6 Nov 2016 Alanya/Antalya – Turkey*.
- Koca, H., Karadeniz, V. (2019). Erzincan Ovasında Toki Uygulamaları Ve Kentleşme Üzerindeki Etkileri. *Doğu Coğrafya Dergisi 19(31), 101-128*.
- Niray, N. (2002). Tarihsel Süreç İçinde Kentleşme Olgusu Ve Muğla Örneği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (9)*.
- Ökmen, M. (2001). Sivas'ta Kentsel Gelişme. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi (1)*.
- Özdemir, Z. , Özekicioğlu, H., (2006). Kentleşme ve Çevre Sorunları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi (1)*.
- Öztürk, S., Çalışkan, H. (2019). Kentleşme Gelişiminin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi(17)*.
- Öztürk, S., Özdemir, Z. (2013). Kentsel Açık ve Yeşil Alanların Yaşam Kalitesine Etkisi: Kastamonu Örneği. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 13 (1)*.
- Öztürk, S., Bozdoğan, E., (2014). Determination of The Perceived Quality of Urban Life in New and Traditional Housing Textures, *Fresenius Environmental Bulletin, 23(10)*.
- Özyavuz, M., Dönmez Y. (2016). Konut ve Site Alanlarında Uygulanan Peyzaj Tasarımlarının Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma: Tekirdağ Kenti. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi 12(2)*.
- Polat, S., Dostoğlu, S. (2007). Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine Bursa'da Kükürtlü ve Mudanya Örnekleri. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, 12(1)*.
- Sezgin, D., Varol, Ç. (2012). Ankara'daki Kentsel Büyüme Ve Saçaklanmanın Verimli Tarım Topraklarının Amaç Dışı Kullanımına Etkisi. *METU JFA (29:1)*.
- Turok, I. (2004). Urban Regeneration: What Can Be Done and What Should Be Avoided? Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul, 63-82.
- Yörük, İ., Gülgün, B., Türkyılmaz, B. (2005). Akhisar İlçesi kentsel alan kullanım değişiminin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 42(3)*.

İnternet Kaynakları

<https://earth.google.com> (Erişim Tarihi: 24.01.2020).